

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: دردنجی جلد

نومرو : ۳۹

۲۰ تشرین ثانی ۱۳۳۸

بیلنگاری سرمایه ایله مملکتک علمنه خدمت ایلری البته شایان استخاردر . ارزو ایدییورم که اسماعیل حق بك افندیك بو اثرینی هر آله آلان قار، بو نشریات هیئت حقیقه نهم دودینم حسن شکرانی دویسونلر . جدی عرفان ایشلرنك اهانته آلیشیلدینی بر محیطده بو کوچوچك هیئتك ایغا ایلدیکی خدمت البته چوقی تقدیره لایقدر .

اثرکلاسی « فلسفه اسلامی تاریخی » شکندهدر . چوق ارزو ایدردم که کتابی دها الله آلان قار، بونك ابوالحکما عابد برمونوغرافی اولدینی آکلاسیلر . چونکه بو اثر بزم یعقوب الکندی بی طایندیریور ، فقط الکندیك موجود آثاره نظراً و اصول مخصوص دائره سنده مسلك فلسفینی ایضاح ایتك هدفی تعقیب ایلدیور . بویه اولسه کتابك صوبك قسملری ده چوق واضح و مفصل اولاجق ، ایلك بختلرده باشقه طرزده تحریر ایدلش بولوناجقدی . بك آشکار کوزوکوزکه مؤلفك کتابه ویردیکی اسمهرغماً مقصد ابوالحکما حقیقه بر مونوغرافی وجوده کتیرمکدر .

ایلك قسمده الکندیك حیات علمیسی و آثار علمیسی یازلمشدر . بو اثر دن اوکره تیورز که الکندیك آناری (۲۷۲) یه بالغ اولوبور . فقط بونلرک هانکیلری مطبوع ویا آل یازیبی جاننده موجه ددر . نمرلدهدر . هانکی اثرلرده الکندیك تألیفاتندن نقل ایدلش جمله ویا افکار واددر ، عرب عالم و فیلسوفلری ایچنده ، یاخود دیگر لسانلرده کی هانکی اثرلرده الکندیك فلسفه سندن بحث ایدیلدیور ، بو جهتلر کتابده موجود دکدر . حالبوکه بر مونوغرافی قار ایچون بر رهبردر ، ایلریده اسلام فلسفه سی ترکیبی بر صورتده تعقیب ایدم جکره یول کوسترکه خدمت ایلدیور . بو اوقق کچی کورون ، فقط بك اساسلی اولان نقصان اثرک استهداف ایلدیکی منفعتی آزادتیور . کتابك اهم قسمی (۵۴) نجی صفحه دن (۵۹) نجی صفحه یه قدر دوام ایدن منایع علمیسه عاید بختدر . بوراده قصه و فقط بك کوزل بر طرزده الکندیك اول و اونك زماننده اسلام عالمده کی حرکات فکریه و فلسفه ایضاح ایدلمکدهدر . الکندی بی تابع ایدم جکر ایچون بك کوزل بر مقدمه تشکیل ایدن یو قسم بوتون اثرک ک جانی واک روحی قسمیدر . مؤلف اوندن صوکر ابوالحکماک مدرسه مشایه سی آکلا تیور .

فیلسوفک مدرسه مشایه سی صریح بر صورتده آکلا تهمده کی مشکلاتی اسماعیل حق بك افندی شو سطرلره افاده بویوریلور :

« اسلام فیلسوفی الکندیك مدرسه مشایهده تعلیم ایتدیکی احکام فلسفینی توضیح بك کوچدر . احکام فلسفینی دیگر فیلسوفلرک آثارنده نادراً ذکر اولونیور . آثار فلسفینی طوفان حادثات ایله ضیاعه اوغرایور ، بالنیجه الکندیك کندیته مخصوص افکار وعقائد ایله کندیخی شایان نظر و اعتبار قیامدینی وارد اولوبور . »

شوجهلدهن آکلاسیلان الکندیك مسلك فلسفینی وائضاً بیلیمکامکان اولمادیغیدر . مع مافیه مؤلف ابوالحکماک ساده جه مترجم دکل، شارح ده اولدینه و تقریبی اولاروق مدرسه مشایه سندن بحث ایدیه . بیه جکنه قانع بولوندینه نظراً آز چوق یعقوب الکندیك فلسفه سته انتقادی ممکن کورولمشدر . شو حالده ارزو ایدیلدی کی بو بختده الکندی آریستوی ناصیل آکلامشدر ، آریستو فلسفه سی حقیقه بونکی تدقیقاتک بیلدیردیکی معلوماته ابوالحکماک آناری بر برینه توافق ایدییورم ؟ بویه نه کچی خصوصیت اراؤه ایلدیور . مثلاً ، (عقل فعال) حقیقه ابن رشدک خصوصیتی بر تمیزی واردر که غایت قیمتلیدر . الکندیده بویه شخصی نقاط نظرلر واری ؟ هله اسلامک احکام اعتقادیه سیله آریستو ک فلسفه سی نه بولده بیرلشدیرمکه چالیشیور ؟ سؤالارینک جوابلری ده اولمیدی . بو جهتلر ایلریده الکندی بی تعقیب ایدم جکر ایچون بر زمین تابع اوقی اوزره قالیور .

فقط بونکی قصاصلرک اتمای آتیق بویه ناقص کی کوروان مونوغرافیلرک وجوده کله سیله قایلدی . تدقیقات و تفسیرات ایله اسلام فلسفه سی ساحه سنده بر استاد کامل اولان اسماعیل حق بك افندیك توالی ایدم جکر اثرلری ، بیه جک تایلرینک تایلری قویاً ایدم ایدرمکه بو قاراکلق نقطه لری ، نقصان اولان جهتلری اتمام ایدم جکر . — محمد امین

ندیم دیوانی

ندیم دیوانی بومفته نشر ایدلدی . دیوان ملیح ، شکلی اعتباریه کوزلددر . تورک عرفانه بونکی یاردنلره خدمت ایدن اقبال کتبخانه سی بولاشنده موقی اولمشدر . حسین افندی بهر بر مصطفی افندی به ممنونیتیزی سونک بورجدر .

استانلرله بر قسم انسلرلر وارددر . بونلر اسکی شعر واسکی شاعره مشغولدرلر ، بالخاصه ندیمی سوزلر . اولرک حرکاتلرندن ، روشلرندن ، حاللرندن حتی سوزلرندن بوجیتلری بللی اولور . هله بعضیلری بوجالری اوقادار ایلری واردیرمشلردر که حیاتلری ندیمک بیتلرندکی مضمونلره ایدورمه چالیشیلر . حتی ندیم کی سلام ویرمکه اوزمنلر ، اونک کچی رند اولمه چالیشانلر ، ندیم کی سومکه یاتهنلر ، بویون قیرانلر ، صاللانلر اکسک دکدر . ندیم دیوانک نشرینه سونجه جکر هیچ شهسز اک قضیه بولرددر . دیوانک جامع و معجی بولردن بری اولان خلیل نهاد بکدر و خلیل نهاد بکک یوزندن ده بوتون بوجیرانلر ، مقلدلر ، همیزملر برر برر ندیمک دیوانه مره لاشمشلرددر . خلیل نهاد بك بوایش ایچون جذا چالیشمش وندیه اولان بختی پاکلش واکسکده اولسه اثبات ایشدر . لکن نه اولور ، بوشیداندیم برست گندی دیوانه بوقلار صوقاسیدی . انسان صانیورکه بودیوانی یازان ، شاعر ندیم دکل محقق خلیل نهاد بکدر . خلیل نهاد بك عالمی افرادیه دوستلرله ، مخابرلرله ، استادلرله دیوانک ایچنه

کیرمش ، بر مجلس قورمش اوکا بوکا تبریکر یولایور ، احسانلر ویریور ، آغالری آزارلایور . بوراده خلیل نهاد بك طبق نوشهرلی داماد ابراهیم باشا کیدر وایشته شوراده کنیش برسدیر اوستنده زمانه ابراهیم باشاسنک استاد ی ، استاد لغز علی امیری افندی ، اونک یاننده ادبای زمانه دن سلیمان نظیف بك ، صاغ طرفنده یازمه اورتولو بر ارکان مندرنده الله قرمنی لاله سیله ابراهیم باشا رولنی یایان ذاتک همشهری سلطان الشعر احامی زاده احسان ، قارشیده بویوک قاووقلی ابن الامین محمود کال افندی واونک یاننده الله وهی دیوانی طوقان علی کال بك صوکر شمرای فرسندن حسین دانش صوکره سرمه سیله خزینه وسرای کاتبلری ، ایچ آغالی ، کخندال وقیو قوللری دورویور . فقط زوالی ندیم بویکی مجلسدهده ندیمدر . اونک اطرافندهده بر طاقم شمرای زمان وار . یشار شادی بك تاریخ دوشورویور ، علی علمی بك کوزلری محبت دعوت ایدییور الخ . . . لکن نیچون بو مجلس ، او مجلس کچی نشته لی وکوزل دکل . داماد پاشا رولنی یایان خلیل نهاد بك نه قادار عبوس وحدتلی . متادیا شکایت ایدییور ، مخابرلرله فیزیور ، دوستلرله او فکله تیور . عجب کندیته کوندیان لاله صوغانلری می بکنمیدی درسکیز ؟ یوقسه حاوا اوقادار ایچه چکیلیمه مشید ؟ خایر ، خایر . . . بونک سسبی باشقه . زیرا « مات عثایه » نک شعر وادیه اتمای ناقص وندیه الفی آزددر . بوجلسک بر صوغوقانی ، بر برادری داما وار . واقعا بوجلسکدهده ، بوجلسکده زمینی شعر وادب ، محبت وکونه لر حرمتدی . فقط بوشمر ، بوجبت ، بو حرمت اسکی مجلسدهده قادار اصیلا نه ایدیه بوجلسده اوقادار بلایغیدر . واقعا شاعر ندیم خفیف مشردی ، فضیله رعایتی اوقادار دکدی . فقط اونک بوخفیلکی ، بوفضایتزلکی صنعتک قدرتله کوزلشش دکلدی ؟ ندیمک بختی عشق و محبت دکل ، شهوتدر . فقط بوشهوت نه قادار بوسک و صنعتکارانهدر . آم کاشکندیم کی مبالا تیز ، خفیف مشرب اولمه اوزمنلر اونک قادار ذوقلی و قدرتی اولمی سیله دیلر . بوسوزلری ندیمک شعرای یاننده ایکنج بر نقایده اوله رق یاما کی دوران شاعرلرک بیتلری و بالذات خلیلی نهاد بك تاریخی ایچون سوبله یورز . خایر فضیلتدن دکل ، صنعتدن وقدرتدن بحث ایدییورز و دیورز که عیب اولان فضیله رعایتلرک دکل فضیلتلرکی قدرتیزلرکله و ذوقلرلرله تضاعف ایتدیرمکدر .

خلیل نهاد بك همتی بویوکدر . برسنه متادیا اوغراشیدی . کتبخانه کتبخانه کزدی . هرکون بر دفعه اقدام مطبعه سنک مریدونلری طیرمندی . بیلورز . فقط بونلری ندیم دیواننده ندیمک هریتی آرمه سنده بر کره سوبک نه ایدر ؟ بوهمتی ، متادیا باشمه قافاقده بر فائده واری ؟ همتی مشکور اولسون ، فقط بوتون توزکر بوهمتی آفتلامامش وهراک ، هر دقیقه ندیم خاطر لاشمش وهرالی ایرن ،

مطبوعات عالمي

تورك كنجلكي واوڼك يانده يوزويڼ توركلر بوكونلرده، غايه لرك تحققي ايتك باشلايديني بوكونلرده ايكي آيري يول باشنده بولينيور . بويوللرك بريسي بري غايه مزه كوتورهك اولان يول ، اوپريده نه اولديني بليرسز بولتيقه يوليدير . بوسوكنجي ابي زماندر كوزمه كورونمه يوردي . صوك زمانلرده بردن اوكرمه چيقي . آرتق مليت جرياني ذاتا قاورا ياماش اولان بعض غزته جيلر بويوله بولجي دعوت ايتك باشلاي . فقط كنجلكي الله صافلاسين !! . بويول اوڼك ايچون نه قادار ضررلي ولروم سزسه طبعي مملكت ايچولده اويلدر . زيرا كنجلكك بويوله دوشوسي ديك زهرلنسي، ماده نك ثقاليته انسييت پيدا ايتسي ، براد اولسي ديكدر . كنجلكي دائما تيز بر جوهر حالنده ياشانه جق شي اوڼك كندي مذكوره سي وقابنده كي تميز آتشيدير .

§

بوتون غزته لرده كورسيورز . « ازميرده ملي معارف ، معلمرك ملي سياحتي ... » ازميرده ملي معارف ديركن انسان دوشونيور ، ازميرده كي ملي معارف كيكم ماريدير . تورك ماريمني ؟ اوخالده بوازمير شيري كيكم شهريدر ؟ بوراده فرانسزلي اوطورور . واوراده كي ملي معارف بواجني محيط ايچينده كوچوك برتورك جامعتك ماريمني ديكدر ؟ كورويوري يز ؟ بركله نك لزوم سز برلرده قوللايدلسي نه قادار فنا ضررلي اويلور . « ملي سوزي اسانده نه قادار بويوك برسوز اولديني حالده » ازميرده ملي معارف « ديركن نه قادار كوچوليور . هر زمانكي كي يته تكرر ايدينيورز . بويوك واصيل كلهي حسن استعمال ايدلم ، هدر ايتيمه ، اسراف ايتيمه . بو سوزي نه قادار آز ورتنده قوللايرسيه او قادار حرمت ايتش اولورز . بو سوزي، قورقويورز، باقان حكومتلرنك « وطنپور » سوزينه بكنزه تيكيز .

كله جك نسخه ده

ويولونيست ذكي بلكن استقلال مارشي .
موسيقيشناس علي رفعت بلكه ملاقات .

مسئول مديري : مصطفي نهاد

« تماشا محررلي جميتي » بولوناسين ؟ ثنومت نيچين بولوناسين ؟

هر صنف ، هر زمزمه كومه كومه طويلانيور ، حقوقي آزار ، منافعي بولنه قويار ، خاطريني صايدير ايكن تماشا كي ايجه بر صنعتك والديري محرومي قالييلر ؟
ايشته ياز بكدي ، صوك بهارده بكك اوزره . صنعت مشتاقلي صيفينه دن دوندلر ، ياخود دونيورلر . شهرچياني باشلايور ، تام اجتماع موسي . قونسه رلر ، مصاحبلر ، مساسرملر چاغي كادي ، چاندي . صنعتكارلر ميدان آچيلدي . محررل اثرلرني اوقوتاجي ، بسته كارل سازندلر ، خوانندلر كندلرني ديكدر بره جكلر ... وبالطبع تياترول ابلال دولاجي ، يوزيكار جه آوج ، ييكار جه نامدار اثر قارشينده شافلاياجق .
بسته كارلرك ، سازندلرك ، خوانندلرك ، تحرير عملهنك حقلي ، ناصل اولسه محفوظ ... منعتلري تحت تايمينده . نه .. اوخالده تماشا جاعت تحريرهنك حايه كار بر هيتي ، تياترو وقوميايا صاحب رنه قارشى دوزاجق مدافعلري بولوناسيني يا ؟
ايشته بويوك سروجه لي ، مهم . عالمشول خبرل آراهنده كوزيمه ايليشن او ، بركناره صيقيشش محجوب ومحترز بر قاچ سطر بو سواله جواب ويري تماشا اربابك شو حقلي انديشه سي له الحمد سيلدي ، سونوردى ! ..

شيمدي اوسطرلر كوزلرنيك اوكنده اوركهك متردد قاراركي كي دكل ، آسران لمره سيله :
— حى على الفلاح ، يا ايها المجددين ! يازك ، چيزك .. پروا كز ، قورقوكز اولاسين ! هيچ بر مانندن بيلماييك ! بزوازه ، باديريرز ، اوپانيزر ... شو قازاچ ياغموزنده سزكده قابليگنر ايلانير ! .. ديه حايقريور . حايقريور اما ، نه چاره كه بو صيحه شيرانه (؟) شدتي ، خيزيني محافظه ايدرلر بر ممكس بولمادن بوشاق ايچنده نامتناهي ده دوعرو ايلريله جك .

بلكهده بايليورم : عددلرني صايقي ايچين بر الك پارمقلى دكل تك بارمق بيله فضله كلن محترم تماشا محررلرني ايچين بو وعدكار سس بر قال خير اولور . ثوليه يا ، قيصرلي مهارتيله آلالانه پوللانه صحنه آيتلان وهمده رزيدن داما عنود ، داما صيقي بر انحصار تابع طوتولان آدابته پيه سلا آرتق قابلي طادي ويري . بر آرز ابداع ، بر آرز محلي ريك لازم . احتمال كوشده ، بوحافده موفقيته نامزد ذكال واردر . بو ذكال كاشفانه قادار هب نقاب وانحصار دوام ي ايدم جك ؟ بو انحصار قارشى بر حركت ، بر عصيان احتياجي حاصل اولاسين ؟
اكر « تماشا محررلي جميتي » بو بر احتياجك محسول ايسه ، نه موطلو !!
يوق اكر ، عددي ذاتا محدود ، بونكلر برابر انحصار حيقاقده مفرط ناقارلرك « اويوشق ، تشريك انحصار ايتك » احتياجلرندن دوشمش ايسه ... باقلم اوراسنه كيكم قاريشير ؟ ... ع . غ

مصحه يارديم اتميش ديه هيچ نه كنهامكار اولويورز . هاني كنجلر همتلرنه مقابل تقدير بلكه ميه . جكلردي . بولروم سز حدنلر غالبا ديمانه لكك برغرايتي اولسه كرك . خليل نهاد بك نديمي بمنون ايتك ايسته يوردي . تردد سز سويله لم كه بر چوق بيلري سنلرجه بليرسز قالمش ديه محزون اولديني صانديفنر نديم ، اصل شمدى ، همشهريلري كندي يوزندن آزار لانيور ديه مضطرب اولشدر .

نه يازيكي كندمك شمردن زياده فضيلته رعائتزلرني آكلامه چاليشان ونديمي داما فضله او حال ايچون آفتشلايان حيرانلري بونقطه ده بويوك شاعري هيچ آكلاياماشلردر .

آه ! خليل نهاد بك كنديني ، اولاد وعياني ، همشهريلري ، استادلرني ، دوستلرني بوقادار صلاحيتله ، سر بستيله وجسارته نديمك مجلسنه صوقاسه يديده بوقادار ذوق سزلقلمه ، عبوسلقلمه سبب اولوب اوشوح ورتند مجلسي تاروماز اتمه يدي فقط نه چاره ! سهام الهاميله ابديت يولارينه چيغمه مان تيراندازك نديمك بومحرملكته چوق احتياجي واردي .
— فوزي لطفي

يكي اشريات

فلسفه وتاريخي

الكندي - ازميرلي اسماعيل حق بك - دارالفنون ادبيات مدرسه سي اشريات انجمنی طرفندن .

ادبيات قديمه

نديم ديواني - جامع ومصحفي : خليل نهاد بك . اقبال وصداقت كتيبخانه لري طرفندن - ١٥٠ غروش

رومان وحكاية

كراتي قوتاني - يعقوب قدرى بك - دركام مجموعه سي طرفندن - ٢٠ غروش

طائيد قلم - رفيق خالديك - جهان كتيبخانه سي طرفندن - ٢٥ غروش

غوغوقلي ساعت - رفيق خالديك - جهان كتيبخانه سي طرفندن - ٢٥ غروش

تماشا عالمي

بويوك سروجه لي ، عالمشول خبرل آراسنده بركناره صيقيشش ، محجوب ومحترز بر قاچ سطر كوزيمه ايليشدي :

« تماشا محررلرنك حقوق ومنافعي تايمين ووقايه مقصديه مملكتنك تماشا محررلي طرفندن برجميت تشكيل ايدليكيني خبر آلدق ... »

شو خبر بك يابانه آتيله جق خبرلردن دكل . اويله يا ! قادينلري يوكلشمه ، چوققلى حايه ، منع تشل ، قيات ، مستقبين ، مطبوعات ، هلال احضر سرتيلر ، اصنافلر ، حمالر جميتي ... فلان فلان كي صاناسي ساعتله متوقف جميتلر واركن نيچين برده